

1953 GEGUŽĖ Nr. 5.

Redaguoja: *Pranas Naujokaitis*

Leidžia

LIETUVIŲ KULTŪROS
INSTITUTAS

Prenumerata:

Metams: Amerikoje \$3.00, kitur — \$3.50. Atskiras numeris 30 centų.

Pinigus, užsakymus ir adresų pakeitimus siųsti:

EGLUTĖ, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn.

Raštus siųsti ir turinio reikalu rašyti:

Pr. Naujokaitis, 924 Madison St., Brooklyn 21, N. Y.

Viršelis ir iliustracijos — dail. P. Osmolskio.

ŠIAME NUMERYJE:

1. Z. Gavelis, MANO MOTINA	129
2. V. Jonikas, ŽODŽIAI APIE MAMĄ	130
3. Sesuo Eglutė, NAŠLAITĖS MOTINA	135
4. D. Lipčiūtė, NAŠLAITĖLĖ	137
5. Vaižgantas, ALEKSIUKAS EINA PARNEŠTI	138
6. K. Grigaitytė, MAMYTEI	141
7. B. Vaivorytė, SEKMINPINIGIAI	142
8. S. Rožytė, PAVASARIO SNIEGUOLĖ	146
9. Pr. N., DVIDEŠIMT METŲ	147
10. "VILTRAKIŲ VAIKAI" IR JŲ AUTORĖ	149
11. G. Valeikaitė, KAD GREIČIAU UŽAUGČIAU	151
12. G. Valeikaitė, IŠVYKA Į INTERLAGOS	151
13. B. Jasutytė, VIENA DIENA MOKYKLOJE	152
14. D. Prišmantaitė, LEGENDA APIE TULPĘ	153
15. T. A. Bernatonio LAIŠKAS	154
16. KUR VASAROSIME?	156
17. KNYGŲ LENTYNA	157
18. UŽDAVINIAI, MĖSLĖS, LAIŠKAI	158

EGLUTĖ — THE LITTLE FIR. Magazine for children. Published monthly, except during July and August, by the Lithuanian Cultural Institute. Office of Publication, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn. Editor: P. Naujokaitis, Brooklyn, N. Y. May, 1953. Vol. 4, No. 5. Subscription: \$3.00 yearly. Outside U.S.A. — \$3.50 yearly. Single Copy 30c. Entered as second-class matter at the post office at Putnam, Conn.

N. Pr. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

MANO MOTINA

ZIG. GAVELIS

Motina, dėl manęs tu laiko neturi pavargti
Ir prie ligonio išbudi naktų naktis;
Dainom ir pasakom tu užliūliuotum naktį,
Kad mano kelią šviestų pilnatis.

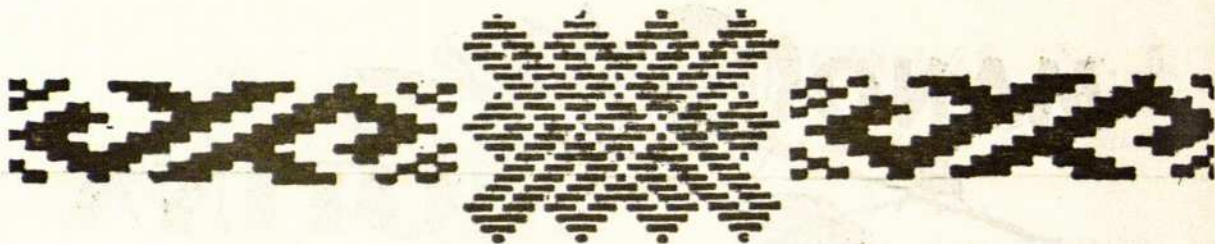
Tu eitumei manęs ieškot per tamsią girią,
Į ežerą išverkusi akis lig ryto;
Surastum kelią, kur keliauja vėlės mirus,
Ir džiūstantis erškėtis tavos širdies lašais atgytų...

Baltais pakeitus savo juodus plaukus,
Tu parkritusi ant kelių permaldautum mirtį,
Kad savo kūdikio mažutę širdį plakant
Pražydušioj gėlėj galėtumei išgirsti.

Tada tai deimantus uždegtų tavo akys,
Ir sugrižtų regėjimas, kaip ežero gelmė, gilus.
— Tebūna, Viešpatie, Tavo valia, — pasakius,
Nulenktum maldai širdį ir sulenktumei kelius.

(Iš Andersono pasakos "Motina")

ŽODŽIAI APIE MAMĄ

V. JONIKAS

Jaunasis skaitytojas, noriu tau papasakoti apie vieną didelį savo draugą, apie draugą mūsų visų, kurio vardas yra toks paprastutis, net mažo kūdikio pirmiausiai išmokstamas tarti. Tas draugas yra M a m a .

Aš turėjau mamą tik dešimtį metų, tačiau, kol ji išėjo į kitą pasaulį, suspėjo man palikti savo balso atspalvį, gerą broliuką ir šventą savo paveikslą mano širdyje. Laikui bėgant, aš, pažvelgdamas į savo mamos graudų paveikslą, įpratau mylėti ją ir gerbti visas mamas, nes jos visos yra panašios į mano mamą. Dar daugiau — aš tikiu, kad mano mama ir dabar yra su manimi ir iš anapus mirties dar saugoja ir veda mane savo gera rankele per šio gyvenimo audras.

O seniau buvo gražių valandėlių mūsų draugystėje su mama. Atsimenu, buvau kokių penkerių metų — vyras toks, kad jau galėjau nubėgti pas dėdės vaikus į gretimą vienkiemį. Jie vadinosi Barbikė ir Stasiukas, gerokai vyresni už mane, bet mėgo žaisti su manimi, mokėjo visokių išdaigų ir mane lavino savo mokslais. Kartą atidarėme seną skrynią dėdės troboje ir ten radome visokių smulkių dalykų. Viena dėžutė man patiko, ir aš paklausiau, ar negalėtumėm ją pasiimti. Barbikė atsakė, kad ne. Ten esą vaistai dėdės akims tepti. Dėdė tikrai buvo neprimatęs žmogus, tai žinojau ir aš, ir buvo gera, kad jis negalėdavo mūsų išdykaujant pagauti.

Grįžęs namo, radau mamą besišluostančią akis ir liūdną. Nesupratau, kas jai buvo nutikę, tačiau paklausiau:

— Mama, kodėl verki?

Mama tuoj nusišypsojo, pasiėmė mane ant kelių ir sakė:

— Nebijok, man nieko... Taip sau akys skauda.

Paskiau vėl, tokiu tyliu balsu:

— Vaikeli, kai aš numirsiu, tu melsies už mamą. Ar taip?

— Taip, — atsakiau nusigandęs, — bet geriau nemirk. Esi gera.

— Ir tu būk geras, broliuko nepešiok. Gyvenkite geruoju, tik du teesate.

Paglostė, pabučiavo į plaukiukus ir paleido mane bėgioti. Pati pasiėmė kibirus ir išėjo karvių melžti.

Pasilikęs vienas, negalėjau įveikti klausimo, kodėl mama mirs. Rūpestis buvo toks didelis, kad mano mažą širdelę visą pripildė liūdesio. Tikriausiai, mama mirs todėl, kad jai akys skauda. Bet aš dar galiu ją išgelbėti.

Niekam nieko nesakęs, per beržynėlį, kuris tada kątik dygo ir, tėvo dalgiu aplink apipjautas, kuokštais žaliavo, pasileidau į dėdės vienkiemį ir — tiesiog prie skrynios. Dėdiškiai manęs nepastebėjo, tai atvožiau vos pakeliamą dangtį, radau dėžutę su vaistais ir tada, kiek iškertu, pasileidau bėgti namo.

Mamą radau jau grįžusią iš apluko su pieno kibirais. Prišokau džiaugsmingai šaukdamas:

— Mama, nemirsi, nebijokit! Šit aš turiu vaistų. Tik patepk akis. Ir dėdė su tais pačiais tepa.

Mama labai nustebo:

— Pasakyk, kur juos gavai?

Aš paėmiau iš dėdės skrynios, kur didžiojoje troboje stovi. Barbikė sakė, kad dėdei nuo tų vaistų geriau, — aiškinausi su džiaugsmu, kad štai ir išgelbėsiu mamą.

Mama vėl klausė:

— O kas leido paimti?

— Nieko nebuvo troboje. Mama, tepk akis, o kai išgysi, aš vėl vaistus į vietą padėsiu.

Mama tik atsiduso ir pasakė:

— Vaikeli, negerai, negerai...

Nelaimei, tuo tarpu, mums besišnekant, ir tėvas troboje atsirado, taigi, girdėjo visą reikalą.

— Palauk, — sakė jis, — savo ranka imti negalima, užaugęs būsi kručas. Reikia tave sudrausti.

Teismas buvo trumpas: tėvas, pagal to laiko auklėjimo mokslus, ten pat virvagaliu išdulkino mano kelnikes, kad kručas, atseit, vagišius neužaugčiau, o man, kai paleido, nežinau, kas labiau: ar kelnaitės, ar širdis skaudėjo. Išbėgau į gėlių darželį ir įlindęs į diemedžio krūmą verkiau, kol atsibodo.

Kitą kartą, kai aš buvau jau aštuonerių metų, o brolis septynerių ir jau ganėme savo ūkio galvijus, parginę pokaičio išbėgome pameškerioti Virvytėje. Žuvytės ir upės paslaptingi krantai mus suviliojo iki vakaro, tai kol grįžome namo, saulutė jau leidosi. Atsiminėm, kad karvės dar tebėra diendaržyje uždarytos, ir nusigandom tėvo — bus pylos. Tėvas buvo ūmus. Sakydamas, kad ko tėvai neplaka mažo, tą muša valdžia užaugusį, niekada nepraleisdavo mūsų šunybių ir visada sąžiningai įpildavo virvagaliu drausmės didesnei mūsų gerovei. Bet

tą kartą mus nuo pylos išgelbėjo mama. Ir tai atsimenu po daugelio metų. Pamatė ji mus balius trobon įslinkusius, tai be žodžio padavė pieno su duona ir liepė pavalgius nusirengti. Manėme, kad klius nuo pačios mamos, bet kai pavalgėme, mama paklausė, ar buvome išalkę. Atsakėme, kad buvome labai išalkę. Tada mama ėmė mus graudenti, sakydama:

— O karvyčių tai nesigailite. Jos irgi turi širdis. Jos duoda jums pieno, o jūs badu jas per dieną dvasinate. Antai, baubia ragus ant tvoros pasidėjusios ir prašo Dievą, kad nubaustų tokius negerus piemenis. Negerai taip daryti.

Paskiau ji atidengė lovą ir pasakė:

— Dabar gulkit ir miegokit. Tėvas jūsų ieško. Jei žadins, tai neatsiliepkite, apsimeskite įmigusiais, o rytoj jis atsileis, nebemuš. Aš bijau, kad įpykęs jums perdaug neįkrėstų. Karves pati pridabosiu. Prižadėkite daugiau taip nedaryti.

Mes pabučiavome mamytės rankeles ir užmigome, o pabudę nebeužmiršome pažado: visada pasisakėme, kur išeiname, ir stengėmės laiku sugrįžti.

Mama mėgo mums pasakoti vaikystės prisiminimus vakarais megsdama. Sužinojome, kaip ji našlaitė augo pas svetimus žmones, kaip mažai teduodavo jai duonos, kaip neleisdavo jos mokytis rašyti, kai šeimnininko vaikai, grįžę iš mokyklos, vakarais sutūpę prie lempos kreveizuodavo raides į baltus sąsiuvinius. Varydavo ją bulvių skusti, kojinių adyti, sakydami, kad našlaitei mokslų nereikia. O mokytis ji labai norėjusi, tai spausdintą raštą iš maldaknygės paslapčiom pramokusi. Paskiau išmoko visokių pasakų, dainų gražių gražiausių, mįslių ir priežodžių pačių keisčiausių, taip, kad kiekvienu atveju, žiūrėk, mama ir atradusi tai dainelę, tai kokią gudrą posakį savo pasakojimams pagražinti. Ir rašyti išmokti mama nebuvo praradusi vilties. Tik tegul mes su broliuku paūgėsime, pradėsime mokyklą lankyti, o tada vakarais visi prie stalo susėdę ir — rašome. Vaikeliai pamokys mamą, ar ne tiesa? Paskiau, kai mes jau dideli užaugsimė, pašauks mus į kariuomenę, tai mama mums pagalvėlius iš tikro žąsų pūko padarys, kad nereiktų ant šiaudinių miegoti. O laiškų mama pati jau galės daug parašyti, viską į tuos laiškus surašys, papasakos apie save, kas dabar dar yra peranksti. Taip svajojo geroji mama.

Deja, mums mokyklos laikas jau buvo čia pat, o mamos viltys geso. Vieną pavasarį sunkiai įsirgo, paskiau pasitaisė, vėl po darbo į ligą atkrita. Mes tarnavome jai, kaip mokėdami.

Vieną vasaros rytą pramerkiu akis, o mama atsisėdusi ant mūsų lovos, glosto mano galvą, glosto broliuko ir šnekina taip taikiai, taip švelniai:

— Vaikeliai, kelkitės, man kunigėlį šiandien parveš. Nubėkite

į kaimą pas moteris, pasakykite, kad aš prašau jas ateiti. Vaikeliai, kelkite...

O, koks ryto saldumas, koks miego brangumas! Bet mama prašo pagalbos. Apsirengėme ir išbėgome, kur liepė.

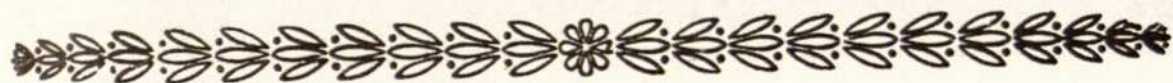
Atsimenu, kaip šiandien, tai buvo paskutinis mamos prašymas ir paskutinis mūsų pasitarnavimas jai. Tą dieną ji, kunigėlio sutaikinta su Dievu, mudu palaiminusi užgeso taip staigiai, kad nespėjome nė susivokti, kas atsitiko. Tik tai tėvas, apsiverkęs, įdavė mums sidabrinį litą, kad nuneštumėm "ant varpų" į bažnytkaimį. Paskiau tėvas nukirto kelis gražiausius berželius iš jaunuolyno. Papuošė vežimą ir išvežė mamą, po graudaus giedojimo trijų naktų, į kapus. Tada mes likome vieni.

Prasidėjo liūdni laikai, be geros širdies, be mielos rankos, be pamokymo. Kaip kiekiai patvoryje augome ir brendome vieni, tikrai vieni, nes mama buvo tas didysis draugas, kurio mums su broliu visą gyvenimą trūksta.

O gyvenimas našlaičiams buvo audringas, kaip vėjas pavasarį, kaip griausmas, kaip jūros vandenys rudenį. Tėviškėlę užplūdo priešas, mes nebeturėjome vietos, buvome tykojami mirties. Mes nešiojome šautuvus rankose, miegojome giriose ir klojimuose su granatomis po galvų vietoje mamos darytų pagalvėlių, o mamos geroji dvasia visada buvo su mumis ir vedė mus pro mirtį, pro didžiuosius baisumus vis kur saugiau.

Vieną rudens naktį mes ėjome su broliu pro kapus. Ginklai spaudė pečius, o mėnulis mums parodė mamos kryžių. Mes pralindome išlūžusią tvorą ir už kelių žingsnių pajutome žemę kapo, kurį gyvenimo audrose buvome pamiršę. Mes atsiklaupėme ant kapo, pabučiavome jį, kaip švenčiausią daiktą, ir apsiverkėme, kaip tąsyk, kai girdėjome krintant žemę ant karsto. Aš nežinau, kodėl taip darėme, bet aš jaučiu, kad mama žinojo, jog mes negreit beaplankysime ją, todėl kryžiaus ranka mus pamojo.

Dabar esu toli nuo tėviškės, toli nuo mamos, bet vistiek esu ne vienas, — aš tikiu, kad geroji mama yra su manimi ir nori, kad ją maldoje atsiminčiau ir kape aplankyčiau. Argi galėčiau užmiršti ją, argi apvilčiau jos tokią didelę meilę? Jei šie žodžiai bus išgirsti tų, kurie nemoka mamos mylėti, — tesusimąsto, kol ją tebeturi. O tie, kurių mamos peranksti išėjo į kitą pasaulį, teneliūsta, nes mamos niekad neužmiršta savo vaikelių, jos dangaus žvaigždelėm budi net iš anapus, kad negerovė neišiktų mažų našlaičių. Tiek paguodos tegalėjau išreikšti tau, jaunasio mano drauge.

Stebuklingosios Dievo Motinos paveikslas Aušros Vartų koplyčioje, Vilniuje

NAŠLAITĒS MOTINA

SESUO EGLUTĒ

Kai raktas duryse čerkštelējo, Onutē užsilipo ant suolo ir pro nedidelī lango keturkampī akutēmis sekē tolstančią tetā Magdalenā. Ji vis braukē plaukučius nuo kaktos, bet jie vēl krito atgal jai ant akyčią ir prieš saulē spindējo įvairiausiom spalvom. Žiūrēdama į saulēs apšviestus laukus, Onutē susimąstē:

— Kodēl šiandienā vaikai nelaksto ant kelio ir neatbēga į jų kiemā, kad paskui, tetos Magdalenos vejami, bēgtų lauk šaukdami visokiais balsais? Gal dar negrižo iš miestelio bažnyčios? Tiesa, ji su teta išējo dar pamaldoms nepasibaigus. Teta turi svarbų reikalą kitame kaime...

Mergaitē atsimena, kad kunigēlis sakē:

— Šiandien vaikučiai turi būtī su savo mamytēmī, nes tai jų diena — Motinos Diena.

Liepē padēkoti joms už rūpestī ir vargā. Liepē priskinti gēliū ir pasižadēti būtī paklusniais ir geraiis vaikaiis...

Onutē pasijuto tokia vieniša ir apleista, kaip šīryt per kunigēlio pamokslā. Bet ji greit prisiminē dar ir kitus jo žodžius ir šyptelējo. Kunigēlis sakē:

— Našlaitēliai, neužmirškit, kad jūsū motina yra Marija. Ji jus myli ir globoja. Ji visuomet jus saugos ir neapleis, nes jai skaudžiausia matyti našlaičio ašaros... Užtat jūs jai gražiai padēkokit.

Staigi mintis švystelējo Onutēs galvoje:

— Taip, ištikrųjū, graži Marija; o jos apsiausto mēlynumas!... Akių atitraukti negali.

Onutē pasilipo ant lovos krašto ir siekē Marijos statulēlē, bet jos rankelē buvo per trumpa. Susikrovē tada lovos gale pamestus kailinius ir vēl siekē. Drebančiomis rankutēmī laikē statulēlē ir atsargiai sukniubo ant lovos.

— Marija, mano mamyte, — tyliai šnabždējo ir, pataisiusi pagalvę, paguldē statulēlē. Ji atsimena savo mamytē tik gulinčią, ji kitaip jos ir įsivaizduoti negali.

— Mamytė visuomet čia gulėjo, net ir paskutinį kartą, kai buvo daug gėlių ir žvakių, — mąsto mergaitė. — Ji gulėjo užsimerkus ir nieko nebesakė... Aš tada verkiau ir verkiau — žinojau, kad mamytė niekada daugiau nepasakos man apie tėvelį, nebemokys poterėlių ir nebučiuos, kai eisiu gulti...

Jai kilo nesuvaldomas noras papuošti Mariją taip, kaip buvo tuomet papuošta jos mamytė. Onutė greit nušoko nuo lovos, nutraukė žemėn kailinius ir, pataisiusi lovos aptiesalą, nustriksėjo prie stalo. Didelė puokštė įvairiausių lauko gėlių stovėjo dideliame moliniame ąsoty. Atsitraukusi jį į stalo kraštą, ištraukė visas gėles ir, dar varvančias, nešė ant lovos. Ji dėliojo žiedus aplink Marijos statulėlę, paguldytą didelėje pagalvėje.

— Tos geltonosios, kaip žvaigždutės, aplink Marijos galvelę..., čia tos raudonos — labai gražu prie jos dangiško apsiausto...

Mergaitė dirbo su tokiu įkvėpimu ir užsimiršimu, kad nė nejuto, kaip ji garsiai kalbėjo Marijai savo mažytės širdelės sukurtus atodūsius.

— Marija, Mama, aš būsiu labai gera, neverksiu, kai vaikai vadin mane našlaitėle, ubagėle! Ir kai teta pastums į šalį, nebėgsiu pasislėpti. Myliu Tave, mano Marija... Marija, Mama, pasakyk mano mamytei, kad ir ją aš labai myliu...

Kai durys trinkelėjo, tik tuomet Onutė išgirdo vaikų linksimą klykavimą ir pakėlė galvutę. Staiga ji pajuto stiprias tetos rankas ant savo ausų, pečių ir išgirdo jos šaltą, užsikertantį balsą:

— Matai, ką ji užsimanė. Iš Marijos lėlę pasidarė... Viso sočiaus vaikai apgulė mano langus, kaip pas kromelninką! Aš tave pamokysiu... Neduok, Dieve, būtum sukūlus, — kailį nulupčiau!..

Onutė pasijuto lyg netyčia užklupta prie neleistino darbo. Ji greit pasisuko į duris ir, lydima vaikų šauksmo, bėgo keliu neatsigrįždama. Ji nebeverkė, o tik inkstė, kaip pašautas žvėrelis. Širdis baisiai daužėsi, o į smilkinius beldėsi karštis. Burna išdžiūvo nuo greito kvėpavimo, ir liežuvėlis lipo prie gomurio. Bet ji nestojo, vis bėgo tolyn ir tolyn. Skausmas, labiau nei troškulys ir karštis, degino Onutės sielą:

— Jie nesuprato... O Marija, jie nesuprato!..

Minutę stabtelėjusi, tolumoje ji matė didelius medžius ir daug kryžių, kai staiga jos žvilgsnį patraukė toks skaistus mėlynumas, kaip anas Marijos apsiaustas. Nedidelio upeliuko krantuose, taip pat sušikabinusios smulkios neužmirštuolės sudarė nuostabiai melsvą audinį. Onutė pasuko į pakrantę. Ji troško apglobti visas gėleles iš karto ir, tartum pasislėpti po Marijos apsiaustu. Ji ištiesė rankutes į mėlynus žiedus. Skynė juos atsargiai, dėdama žiedelį prie žiedelio, kad nė vienas nenulūžtų, nenutrupėtų. Mergaitės glėbyje mėlynavo didžiulė

puokštė, tokia skaisti, kaip dangaus mėlynė, ir tyra, kaip šaltinio vanduo...

Ramu ir gera darėsi jos širdelėje. Užlipusi ant kranto, ji atsisėdo pailsėti po dideliu medžiu, o jos lūpose spindėjo palaima ir šypseną. Ką tik ją kankinęs skausmas staiga išnyko, ir nuostabi laimė, lyg švelnios glostančios rankos, apsupo mergaitę...

Jos mirusi mamytė tiesė į ją rankas. Mergaitė jai padavė gėles. Ji glaudėsi prie mamytės, ir jai buvo gera gera... Kad visą laiką ji taip galėtų glaustis!..

Tik staiga papurtė Onutę kažkas už pečių. Pramerkusi akis, ji išgirdo pažįstamos kaimynės balsą:

— Sušalsi, balandėle, einame namo! Ve, kur užsnūdusi vargšėlė... Bet kokių gražių gėlių prisiskynusi...

Kaimynės paimta už rankos, Onutė ėjo takeliu lengvai ir ramia širdėle. Jai buvo taip gera, kaip dar niekad, rodos, nebuvo. Ji pajuto, kad nėra viena užmiršta pasaulyje: ir mirusi mamytė, ir Marija ją myli ir globoja...

NAŠLAITĖLĖ

DANUTĖ LIPČIOTĖ

Nyku ir šalta vienai palikus,
Mamyte, mano, žemės takuos.
Niekas nemigdo rytui prašvitus,
Niekas neglosto einant sapnuos...

Springsta duonytės sausas kąsnelis,
Iš svetimųjų gautas, burnoj,
Ak, noksta, sirpsta mano vargelis,
Kaip putinėliai saulės kaitroj.

Ir tu, Mamyte, viena ten toli,
Smilčių kalnely po kadugiais,
Rasotas beržas šakelėms moja,
O pienės saulėms gal išsiskleis...

Samany audžia laikas kilimą,
Takeliai klojas bruknėm, šilais,
Kryželis juodas žemėn nulinko, —
Jo pataisyti nieks neateis...

ALEKSIUKAS EINA PARNEŠTI RŪGŠTELĒS

VAIŽGANTAS

— Ak, kad čia būtu kokios gardžios rūgštelės!...
Vieną kartą išsitarė serganti Taučiuvienė, net alpdama troškimu.
— Gal batvinių misos atnešti? Šviežia, tik darė. Labai gaudi rūgštelė.

Pasiūlijo Aleksiukas.

— Ne...

— Gal uogų syvo su vandeniu?

— Ne...

— Tai ko gi?

— Kad pati nežinau.

Ligoniams, sako, dažnai užaina kažin kokie nesuprantami geidimai. Aleksiukui pagailo motutės.

— Tai aš gi tamstai atnešiu... Tik pabūk viena...

Tarė, nušvitęs laiminga mintimi.

Ir nelaukdamas atsako, ėmė kojas čebatėliais autis: atėjo į galvą, beg neįsirpo jau raiste mėlynės.

Raistas buvo netoli, už ne viso kilometro, slesnoje tarpukalnėje, drėgnas, storą samanų patalą pasiklojęs. Medžiai tai reti ir lig debesų aukšti, tai atžalos tankios, kaip šepetys, — tikra gyvačių lindyne...

Aleksiukas iš mažens buvo pernelyg jautrus. Į biaučius daiktus nė pažiūrėti negalėjo. Užmuštas gyvates piemenys dažnai valkiojo, tąsė, pavasarį į butelius kimšo ir ant gurbų kabinėjo — gyvuliams vaistams; vasarą į skruzdėlyną ar į vandenį mėtė.

Pamatęs pusės metro nuogą gleivėtą pantį plikom blakstienom, piktom, reiškiam, kaip žmogaus, akim, per visą mėnesį dairėsi aplink; net į lovelę guldamas, graibėsi, beg nėra kur piktosios. Šiurpulys ėmė tik atsiminus, kad ta biaurybė ne tai kad įkąstų, bet kad nors per nuogą kūną peršliaužtų.

Aleksiukas kojas apšivyniojo vilnoniais autskariais, nors karšta buvo, kaip pirtyje: per vilnoną, matai, gyvatės gėlonis nepereina, nors čebato odą lengvai perkertanti; dėl visa ko ir čebatėliais sveikaisiais apsiavė; lazdos nusitvėrė už vidurio, kad gyvatei į galą lazdos įkirtus, gėlonis, išilgai lazdos lengvai perėjęs, į ranką neišlįstų, — ir išėjo sergančiai motutei gardžios rūkštelės ieškotų, kaip toje pasakoje karalaitis savo mylimajai gyvojo vandens parneštų.

Išėjo gana drąsiai, lazda piktai taukšėdamas, ančiakius, kiek begalėdamas, suraukęs. Tik netoli nuo miškelio ančiakiai pradėjo leisti, akelės iš baimės kėstis; lazda nebetaukšėjo, tik nešės ją pakėlęs, kad pamatęs ramiai sau gulinčią... kuo greičiausiai galėtų atgal smukti; per sprandą gi tada tedrožti, kada pamatys verpste and uodegos atlekiančią. Gyvatės, kai įpyksta ir ima vytis, stačios ant uodegos lekia, ne raitytis raitosi; taip jos ir raitą gali pavyti, o jau pėsčias tai niekaip neišbėgs.

Vienas bernaitis turėjo labai greitą eržilą. Pasimazgęs jį, išjojo raistan gyvačių karaliaus ieškotų (jo vainikas esąs vieno deimanto). Ag ir atrado. Sučiupo vainiką, šoko ant arklio ir žaibu leidėsi iš miško. Gailiai sušnypstė karalius; tan balsan sušnypstė visos raisto gyvatės, net medžių šakos sudrebėjo, ir kiek tik jų buvo, šoko vytis. Lekia žirgas, kojomis žemės nesiekia; vejas stačios gyvatės, kaip pievos smilgos, po kairei ir po dešinei liūliuoja, neapsakomu piktumu į raitelio veidą įsižiūrėjusios; rodos, sakyte sako: numesk vainiką ir jok sau sveikas. Kur jis tau mes! Paukščių skrenda bernaitis ir, pagali, mato, visas pralenkęs; visos nusileido, atsiliko. Atsiduso bernaitis, kaip mirties paleistas.

— Dievui gi dėkui — bet gi išbėgau! Dėkui ir tau, žirgeli-juodbėrėli, kad mane jauną vadavai: bus man aukso rūmai. bus tau sidabro stonelė...

Tarė, parjojęs, ir siekė uodegos atmazgyti. Čiaukš gyvatė į baltą ranką: virsta bernelis nebegyvas, lekia gyvatė atgal su vainiku: būta jos išokta pamazgyton arklio uodegon.

Raistas, kurį per tris Sveika Marijas visą skersai galėjai perbėgti, Aleksiukui rodės tokia giria, jog gyvačių karalius ir paieškojęs nerastų geresnės. Per kilometrą aplink nė gyvos dvasios, jokie balselio: girdis, kaip nudžiūvusi šakelė krinta. Tokia paslaptinga, baisi tyla, kad net čia pat sustaugęs vilkas broliu pasirodytų.

Pakraščiais uogienojų nėra; reikia eiti gilumon, tankumon. Trumpi turėjo būti Aleksiuko žingsniai: ėjęs-ėjęs, amžiną valandą ėjęs, kad atsigrįžo, reti pakraščio medžiai vis tebesimatė. Toliau... tanku ir tamsu. Štai, ir pušų kelmai, uogienojais apaugę. Kur-ne-kur derli sultinga uoga mėlynuoja ir linksmai blizgėdama saulėje, prašosi nuraškoma. Drūtos pušų šaknys, kaip voro kojos, samanomis apžėlusios, plačiai apkėtusios turi drėgną žemę. Po šaknim urvų urveliai, nė suskaityti; vis tai gyvačių landos: užsistosi ant jų, ir ištrykš iš urvo biauri kirmėlė... Brrr...

Bet žengti reikia... Padėk gi, Dieve... Vardan Dievo Tėvo... Peržegnojus, šiaip taip galima: iš tų urvų, ant kurių kryžius krinta, nė viena nebeišlys. Pamatęs, į kurį urvą gyvatė įlenda, tik uždėk kryžiskai žabelius, gyvatė urve ir sudžius, o per kryželį nebeišlys, nes gyvatė, prakeikimu atsiradusi, lygiai su prakeiktaisiais kryžiaus bijo.

Vienu matu Aleksiukas atminė visa, ką tik buvo girdėjęs apie gyvates ir po miškus vedžiotojus, kada gailiai, kurių pilna tarp uogienojų, uogautojams apsuka galvą. Pagaliau, taip įsibailino, jog stačiai herojiškos reikėjo meilės jam sulaikyti miške bent penkias minutes. Visas pavirto regėjimu ir girdėjimu. Vienu sykiu matė medžių pašaknes ir pašakius, beg neraitos žemėje, beg nekabo nuo šakos nusvirusi (gyvatės juk ir į medį moka lipti), beg nekyšo iš urvo. Kairiąja ranka lazdos pasiremdamas, skvernus į tarpukiškį įsispraudęs, kad į juos kuri neįsikabintų, kaip į ano bernačio arklio uodegą, dešine ranka rinko uogeles skubotai, daugumą žemėn nubarstydamas ir nebedrįsdamas jų rinkti, ir pylėsi į kišenėlę.

Na, dar ant vieno kelmo, ir bus gana!

Žingt ir šiūst kažin kas, kaip verpstė, geltonas... Aleksiuko užsistota ant galo nukritusios pušinės šakos; bet šoko taip, jog iš miško keliais šuoliais išspruko, o per laukus taip bėgo, jog nė anas raitelis greituojų savo žirgu, ne tik verpstėmis atsistojusios gyvatės, nebūtų pavijusios; greičiau nė su gyvačių vainiku nebūtų bėgęs. Atsigrįžo tik ulyčgalyje. Vis dėlto, ko buvo paketinės, to buvo gavęs — uogelių.

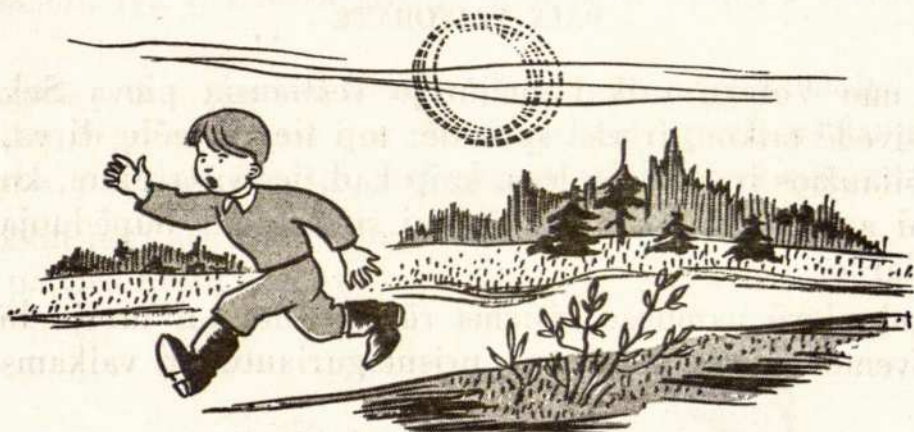
Išvertęs kišenėlę, suėmė saujelę sumaigyty, su duonos trupiniais sumišusių mėlynių ir, triumfuodamas, nunešė ligoniui. Ant mėlynai perbalusio veidelio Taučiuvienė pažino nepigiai būta jai gauta rūgštytmielio. Neapsakoma malone ilgai pažiūrėjusi Aleksiukui į veidelį,

paskui į ištįstą jai mažą delnelį su keleta uogų, nusišiepė taip, kaip motina temoka nusišiepti, kai kūdikis jai kuo patinka, ir tarė:

— Dėkui, dėkui, sūneli!... Valgyk pats; man noras perėjo. O gyvatė ar neįkirto?

Daugiau niekas Aleksiui taip brangiai nebeatsimokėjo už jo pasišventimus ir pavojumus, nes niekas daugiau už motiną meilės turto neturi.

Ištrauka iš "Pragiedrulių" II dalies.

MAMYTEI

KOTRYNA GRIGAITYTĖ

Vos akeles pramerkiu,
Tai tave vis matau.
Pirmasis mano šypsnis,
Mamyte, tau — tik tau.

Budi tu prie lovelės,
Kaip žvaigždė iš dangaus.
O kas labiau už tave
Mylės mus ir priglaus!

Nėra visam pasauly,
Nėra kitos mamos.
Tegu Dievulis geras
Ją saugos ir globos!

Sekminpinigiai

BALE VAIVORYTĖ

Jau nuo Velykų vaikai nužiūrėjo vešliausią pievą Sekminėms. Ir tėtį atsivedė talkon, ir visi sprendė: toji ties kviečių dirva, tai niekas nenušliaužios ir nenutrepens, kaip kad ties vasarojum, kur bulves sodindami ar vėlybai linus užakėdami su arkliais nupėduoja ir akėčiom nudarko.

Sekminpievė namuose visiems rūpėjo, nes tai turėjo būti vieta didelei šventei — ir galvijams prismaigurauti, ir vaikams pasididžiuoti.

Sekminės — vienintelė metų diena, kai vaikai, net ir neganantieji, gauna tiesėtą, nenuginčijamą uždarbį. Tai jų algos diena! Ir šikart jiems duodami ne koki surūdiję dvikapeikiai, kaip už batų nuvalymą ar krivulės nunešimą, bet būtinai — sidabriniai!

Beveik kiekvienas turėjo kokią dėžutę, kur krovė savo smulkias sutaupas pirkiniams. Ir tie Sekminių sidabriniai būdavo pats stambusis pelnas. Popieriniai pinigai nebuvo taip gerbiami — juos reikėjo saugoti nuo pelių, kad nesugrauztų.

Prieš pat šventę, kaip visada, namuose subruzdimas.

Moteriškosios vėdina trobą, sklaisto margaraščių audeklų rietimus ant tvorų, viduj valosi ir mazgoja, graibo iš kampų voratinklius, šveičia baldus ir sienas iš naujo puošia.

Vyrai taiso tvoras ir išklibusius vartus. Ir kiemą taip dailiai nūsukuoja grėbliais, kad nė žagarėlio nelieka. Aptvarko susidraikiusį pernykščių šiaudų kūgį. Tvartus naujai pakreikia, kad ir gyvuliai pajustų pavasarinės šventės smagumą.

Gi vaikai jau keliskart lėkė sekminpievės žiūrėti: ar tikrai gražiausia iš visų pievų? ar greit visa kaimenė prisisotins?

— Oho, per savaitę jos dar nenuganysi, — nusprendžia Piliukas, ir visi grįžta namo patenkinti.

Šeštadienį jau niekas nėjo į joki lauko darbą — užteko trūso namuose visiems ikvaliai.

Berželių šakos, tokios išlaidžiai lieknos ir lengvutės, smulkutyčiais lapeliukais styrinčios — geriausiai tiko trobos vidui iškaišyti. Tuoj palubė sužaliavo, lyg miško padangtė, ir pasidarė skaniai kvapu, beveik kaip per Žolinę bažnyčioje.

Gonkas aptaisė stambesniais šakočiais, stipriai vinutėm prikalinėjant, kad vėjas nenuneštų šalin. Čia nieko daugiau nesimatė, kaip šermukšnių ir liepų lapija, visaip pasiskleidusi ir nuo stogelio žemyn lyg sruoginėm garbanom sruvenanti. Net ir anga įeiti susiaurėjo, ir gonkose pasidarė prietema, bet visiems buvo labai gražu, ir visi stoviniavo linksmi, lyg čia buvo jau ne gonkos, o išpuošta vestuvinė nuotaka.

Mergaitės dar nupynė žalių vainikų, įterpdamos baltą leliją ar raudongalvį bijūną, ir jais aprietė duris, net artutinius langus. Taip visa sodyba pasidarė puošni, nelyginant atlaidinis šventorius.

Kaikam norėjosi net dainuoti iš to smagumo, bet žinia — tai netiko ligi po Sekminių sumos.

Piliukas — jo gi šimet galvijų kaimenė — paskirstė vaikams karves ir veršius. Kiekvienas turėjo saviesiems nupinti po vešlų vainiką iš pievos žiedų, kad iš ryto visų ragai žydėtų puikiai ir iškilmingai.

Tai nebuvo taip lengva. Jie pievose prisirinko kupinas rieškes ir sterbles visokiausių žiedų. Reikėjo stipriai supinti, kad, karvėms ragus purtant, vainikai nepasileistų ir šalin nenulakstytų. Tai daug žiedų galvučių, kad ir gražių, netiko — arba kotas pertrumpas, arba perdaug trapus ir lūžte lūžo, vos tik palenkus į vainiką pinti.

Dangutei irgi buvo puiku, kad ir jai paskirta karvaitė, nors sena, sukunkusi ir negreita. Bet ji buvo nepikta — galėjai ir snukį paglostyti, ir už ausies patempti, ir ant ragų vainiką pritaikinti.

Kai viskas buvo paruošta, vaikai suskubo gulti, kad nors kiek

pramigtų lig vidurnakčio. Vos tik pazaras ties Danio beržynu pasisuks į rytus, kad ir nešvistų dar — tėtis pakels abu ganytojus...

Tikrai tuoj po vidurnakčio — dar nesimatė nė žaros rytuose — Piliukas ir Vytelis jau ginė pro vartus vainikuotas karves, nustebusias ir besimuistančias, lyg nenorinčias pripažinti Sekminių šventės.

Apkaišytos buvo net ir dvi senės avys — Ragė ir Vilmočė. Ir juodvi dairėsi į šalis ir kraipė galvas, nesuprasdamos, kas čia per pokštas!

Bet vos pasiekė jokie ėdruonio snukio nepaliestą sekminpievę, gyvuliai užmiršo savo vainikus — taip čia buvo vešlu ir kvapsninga, tokia minkšta ir gausi žolė...

O piemenys pirmiausia pasiklausė į visas puses:

— Dar nė vieno nesigirdi — mes pirmutiniai!

Išdidūs ir džiaugsmingi, jie pradėjo savo muziką...

Abu nykščiu prie dešinės dviejų pirštų — sudarė tokią lyg tūtelę, o pro trikampės angos galą lūpos pūščiojo tribalsę gaidą: tū, tū, tututūuu! tū, tū, tututūuu!

Neperskardi ta piemenų sekmininė muzika, tik labai ryški tuo vienuodu tūtavimu, dusliai vingiuojanti paliai rasotą žolę ir — toli išgirstama švento ryto tylumoj.

— Klausykis, štai ir Pečiuliukas išsiginė! — paleidžia saujas Piliukas ir klausosi... Tikrai — iš ten, nuo upelio, per rasotas pievas, pro baltus ir rausvus Sekminių žiedelius atskamba ta pati gaida: tū, tū, tututūuu! tū, tū, tututūuu!

— Jau ir Stanaičių piemuo... — nukreipia ausį link Ašmoniškių ir valandėlę pasiklauso Vytelis, kad lūpos pasilsėtų. Paskui tuoj vėl pučia savo saujinę tūtelę, kad ir jį visi aplinkiniai išgirstų ir žinotų, kad jis — ne spirgutis...

O ir ganyti šiandien lengva. Gyvuliai ramiai čiaupsto žolėtą pievą, jau be skubos ir be pavydo, matyt, pirmutinį alkį užkimšę. Tai ga-neivos gali dairytis aplinkui — į rytinę žarą, į šešėliuose tebegum-sančias sodybas, į tiesiomis užuoganomis sušukuotus dirvonus...

Jie mato, kaip viena po kitos užgęsta žvaigždės, kaip raudonas dangaus rėželis ties Keručio kluonu vis platėja ir kyla — ir lėtai, beveik užčiuopiamai vis eina šviesyn.

Jau iš sodybų išsiskiria medžiai, pasimato Želvio gandrulizdis vinkšnos viršūnėje, Bernoto malūnas... O piemenų muziką nustelbia geresni giesmininkai — laukų paukšteliai čiulbuonėliai.

Vyturėlis, pats ankstybais, jau cyruliuoja aukštybėse, lyg už debesų, ir jo varpelių sidabrinis skambėjimas liejasi iš padangių, kaip orą šlakstantis ir širdis virpinantis, šventas lietus...

Pakyla ir pempē, storai gaikteldama, ir mažosios kielaitės ima purpsėti šen ten, lyg dar ko būgštaudamos.

Viltrakių elksnynas irgi atgyja savo giedojimais — tai volungė “Kirie eleison” švilptelia, tai genys darbingai stuksi, užmiršęs ir Sekminių šventumą, tai varna kranktelia iš lizdo išplasnodama.

Žvirbliai vėl šaudo panamės medynėliuose, striuksi čirksėdami. Nušvytuoja ir šarkos savo keršais sparnais — pusė balta, pusė juoda, lyg išeiginė vyrų apikaklė.

Priganytą kaimenę jie pargena priešpiečiais namo...

— O, mano ankstybieji ganytojai, karvutes gerai priganėte... Eikškit skaniai ir patys pasivalgyti, — šnekina mama jau nuo gonkų ir — palepina vaikus, šios dienos laimėtojus, jų mėgiamais varškėčiais su grietine ir sviestu.

Dabar susirenka gonkose visi vaikai — nuo mažiausio ligi didžiausio.

— Mes patys pirmieji išginėm, — didžiuojasi Piliukas, ir visiems smagu dėl tos Sekminių garbės.

Čia sėdi tėtis. Jis išsiima seną, rudą piniginę, blizgančiu spraktuku užsegamą.

— Tai — kuriam pirmiausia? — ir jo sauja jau spindi sidabriniais. Priešaky stovi Piliukas, Sekminių didvyris, ramus ir užtikrintas. Vytelis šalia jo, truputį sumišęs iš džiaugsmo — ir jis šimet vertai paims uždirbtą pinigą. O tai jau vyriška! Ir jam visai nerūpi, kad Piliukas gal gaus viršaus — vyresniam turi būti pirmenybė.

Po jųdviejų gauna ir mergaitės — tokia čia mada, kad nėvienas negali būti aplenktas per vaikų šventę.

— Judvi nors vištas gerai ganykita nuo avižų, — šyptelia pro ūsą tėtis, ir visi prajunka. Rožytei lyg sarmata, kad ji, nors neganiusi, paima uždarbį, ir galvoja — kitamet keltis sykiu su vaikiškiais prieš aušrą ir padėti ganyti vainikuotą kaimenę...

Dangutė čiupinėja ir kraipo iš visų pusių savo pinigėlį — sidabrinį dešimtuką. Jai daugiau niekas nerūpi...

Iš jaunimo literatūros premiją laimėjusios knygos “Viltrakių vaikai”

PAVASARIO SNIEGUOLĖ

SONĖ ROŽYTĖ

Oi tai dyvai, didi dyvai stojo,
Balta skraiste žemė apsiklojo.

Oi tai dyvai, dyvai prasidėjo,
Iš po sniego žiedas pražydėjo.

Oi tai dyvai, didi dyvai buvo,
Kad lopšyje sniego jis nežuvo.

Dar šaltasis sniegas neprapuolė,
Jau žvelgia pro sniegus snieguolė.

Snieguolytė -- ji gėlė drąsiausia.
"Ar jau laikas man žydėt?" neklausia,

Bet pro sniegą baltą galvą tiesia
Į saulutę, į saulutę šviesią.

Oi tai dyvas, didis dyvas tokis —
Lopšy sniego snieguolytė juokias.

DVIDEŠIMT METŲ NUO VAIŽGANTO MIRTIES

1933 metų balandžio 29 dieną mirė Vaižgantas... Tai buvo prieš 20 metų. Tada nenorėjom tą žinia tikėti, nes, rodos, kaip gali mirti... Vaižgantas — tas žmogus, kuris visur skleidė jaunystės gyvumą ir gyvenimo džiaugsmą. Bet tai buvo tiesa! Vaižgantas mirė... Tai buvo prieš 20 metų! Tačiau Vaižganto darbai ir dabar spinduliuoja tą pačią jaunystės jėgą, kurią reiškėsi jų autorius visą savo gyvenimą.

Brangiausias mums yra Vaižgantas **rašytojas**. Jis parašė kelias dešimtis knygų. Žymiausias jo veikalas yra **“Pragiedruliai”**, susidedęs iš trijų knygų. Jame vaizduojamas Lietuvos gyvenimas spaudos draudimo metu ir lietuvių tautos kovos su rusais persekiotojais. Žemaičiai ir aukštaičiai, vaikai ir seniai, moterys ir vyrai, mokyti ir bemoksliai dalyvauja šitoje slaptoje kovoje, kuri reiškiasi slaptomis mokyklomis, iš Prūsų gabenamais lietuviškais raštais, slaptomis lietuviškomis draugijomis iš vienos pusės ir rusų žandarų žiaurumu ir kvailumu iš kitos pusės. Ištisi žmonių skruzdėlynai vaizduojami tose knygose. Daug labai įdomių lietuviškų gyvenimo bruožų čia atskleidžiama. Lietuvos gamta taip pat yra žymus veikėjas.

Lietuvos kaimo žmonių paveiklus Vaižgantas rodo ir antrame savo svarbiajame veikale **“Dėdėse ir dėdienėse”**. Bet didžiausią Vaiž-

ganto knygų dalį užima raštai apie žymiuosius Lietuvos veikėjus, apie spaudos draudimo metu rašiusius rašytojus ir jų veikalus,

Kanauninkas Juozas Tumas-Vaižgantas

apie įvairius Lietuvos kultūros klausimus, lietuvių literatūros istorijos ir literatūros kritikos raštai.

Vaižgantas buvo ir mokslininkas, literatūros profesorius Kauno universitete. Visą savo gyvenimą jis buvo gyvas visuomenės veikėjas, įvairių draugijų steigėjas ir jų narys, laikraščių redaktorius ir jų kūrėjas. Jau spaudos draudimo metu, dar būdamas tik vikaru, įsi-

jungia į slaptą lietuvišką veiklą: gabena lietuviškas knygas, redaguoja laikraščius, rašo straipsnius, steigia draugijas. Jis persekiojamas rusų, taip pat ir sulenkėjusios dvasinės vyresnybės. Keliamas iš vienos parapijos į kitą — vis į visokius nežymius užkampius, kad būtų jam sunkiau veikti.

Bet Vaižgantas nenusimena. Visokią vargą jis pakelia ir sulaukia laisvės laikų, kada gali džiaugtis nepriklausomos Lietuvos pažanga ir laimėjimais. Visa širdimi Vaižgantas ir džiaugėsi Nepriklausoma Lietuva. Dėl laimėjimų jis džiuogavo, neklaužadas piktai barė ir širdo ant jų, nelaimingiesiems tiesė pagalbos ranką. Ypač mylėjo jaunimą! Dėl to, turbūt, nebuvo Lietuvoje žmogaus, kuris apie Vaižgantą nieko nebūtų girdėjęs. Visur jo buvo pilna: susirinkimuose, paskaitose, teatre, koncertuose. Bet visada jį galėjai pamatyti istorinėje Vytauto Didžiojo bažnyčioje Kaune prie pat Nemuno. Ten, šalia tos bažnyčios, kurios jis buvo rektoriumi ir kurią gražiai atremontavo, išgražino, jis ir gyveno ištisas dešimtis metų. Ten, jo darbo kambaryje, galėjai jį rasti vis teberašantį, knygoje ir rankraščiuose paskendusį.

Apie Vaižgantą yra parašytos dvi didelės knygos: A. Merkelio knyga apie Vaižganto gyvenimą, J. Ambrazevičiaus — apie Vaižganto kūrybą. Apie jį žinių rasite ir literatūros istorijoje. Čia duodame tik kelias jo gyvenimo datas. Juozas Tumas-Vaižgantas gimė 1869 m. rugsėjo 8 d. Malaišių kaime, Svėdasų valsčiuje. Mokėsi savo kaimo mokykloje, paskui Daugpilio gimnazijoje ir Kauno kunigų seminarijoje. 1893 metais įšventinamas kunigu. Vikarauja: Mintaujoje, Mosėdyje, Kuliuose, Micaičiuose, Sidabrave, Vadaktėliuose, Stakiuose. 1896 m. įsteigia "Tėvynės Sargą", dalyvauja 1905 m. Vilniaus Seime. Nuo 1906

metų dirba "Vilniaus Žinių" ir "Vilties" redakcijose. Paskui klebonas Laižuvoje. Rašo į lietuviškus laikraščius. Pirmojo pasaulinio karo metu dirba tarp lietuvių Rusijoje. 1922 m. pakviečiamas profesoriauti į Kauno universitetą. Mirė 1933 m. balandžio 29 dieną, neseniai atšventęs savo 60 metų amžiaus sukaktį.

Pr. N.

"Aidų" premija

"Aidų" žurnalas, kurį leidžia Tėvai Pranciškonai Brooklyne, 1952 metų premiją 500 dol. skyrė lietuviškam mokslo veikalui. Ta premija paskirta profesorui Dr. Antanui Maceinai už jo mokslinį veikalą apie Šv. Pranciškų Asyžietį, vardu "Saulės giesmė". A. Maceina yra parašęs daug filosofinių veikalų.

PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVAS yra tokia įstaiga, kur renkama ir saugojama visokia istorinės reikšmės turinti ir lietuvių veiklą bei organizacijas liečianti medžiaga. Jai vadovauja Vincentas Liulevičius, o yra įsikūrusi Marijos Aukštesniosios mokyklos rūmuose. Adresas: Pasaulio Lietuvių Archyvas, 2601 West Marquette Rd. Chicago 29, Ill.

Pasaulio Lietuvių Archyvas praneša, kad visa medžiaga, kurią gauna Lietuvių Bibliografinė Tarnyba (jos vadovas Aleksandras Ružancovas) yra persiunčiama Pasaulio Lietuvių Archyvui.

SVEIKA MARIJA

Tuo vardu Nekalto Prasidėjimo Seserys Putnam, Conn., išleido gražiai įrištą, 372 puslapius turinčią, naują maldaknygę.

Knyga pavadinta mažuoju maldynu, bet joje yra labai daug ir įvairių maldų. Jos autorius yra Kunigas Stasys Yla. Mažiesiems turime to paties autoriaus "Vardan Dievo", o ši naujoji knyga tiks paaugusiems ir užaugusiems. Piešiniai — dail. T. Valiaus.

“VILTRAKIŲ VAIKAI” IR JŲ AUTORĖ

Lietuvių Rašytojų Draugija 1952 metų jaunimo literatūros premiją paskyrė rašytojai **Petronėlei Orintaitėi** už jos knygą “**Viltrakių vaikai**”. Knygoje yra 14 apysakaičių, kuriose gražia, vaizdinga ir labai žodinga kalba vaizduojami Lietuvos kaimo vaikai. Sumanūs ir apsukrūs tie Viltrakiukai! Jie

Petronėlė Orintaitė

gano gyvulius savo laukuose, vaikšto po alksnynus, jovarynus, bėga grybauti, uogauti, prasima-no visokių išdaigų ir pramogų. Tie vaikiški darbai, pramogos ir nuotykiškai gražiai pinami su savo žemės ir tėviškos meile, su giliu lietuviškos gamtos jausmu. Skaitai tuos vaizdus, ir nusikeli į gyvą lietuvišką kaimą, tokį malonų ir mielą lietuvių tremtinio širdžiai, kad nė nepajunti gyvenęs kartu

su autore ir jos vaizduojamais veikėjais gražias vaikystės dienas ne svetimuose pasauliuose, bet savo mylimoj gimtinėj.

Rodos, nėra knygoje nei šiurpių sukrečiančių nuotykių, nei nepaprastų atsitikimų — visa taip paprasta ir kasdieniška — bet nė nejunti, kaip prilimpi prie knygos ir negali atsitraukti, kol užverti perskaitęs paskutinį puslapį. Už tą lietuviško kaimo gyvenimo grožį, atvaizduotą knygoje, ir teko autorei premija.

Petronėlė Orintaitė jaunimui pažįstama **Balės Vaivorytės** vardu. “Eglutės” skaitytojai atsime-na jos gražų vaidinimą “**Ragnytė našlaitėlė**”, statytą ir Čikagos vaikų teatre. Dar Vokietijoje gyven-dami, skaitėme jos eiliuotą scenos pasaką “**Žirgonė ir Gailė**”. Mažieji atsime-na jos eilėmis parašytą knygėlę “**Kiščio lūpa**”.

P. Orintaitė yra parašiusi daug knygų suaugusiems. Jos poezijos knygos yra: **Vingių vingiai** (1930 m.), **Dirvonų dukterims** (1938 m.), **Šulinys sodyboj**, legenda **Viligailė**. P. Orintaitė parašė du romanus: **Paslėpta žaizda**, **Daubiškės inteligentai**. Jos apysakų knygos yra: **Iš sostinės**, **Jurgučio pieva**.

P. Orintaitė yra gimusi ir augusi Kudirkos Naumiesčio apylinkėse. Jos gimtinės apylinkės gražiai yra vaizduojamos “**Viltrakių vaikuose**”. Mokėsi Vilkaviškio gimnazijoje ir Kauno universitete. Daugelį metų rašytoja buvo lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja Lietuvos gimnazijose.

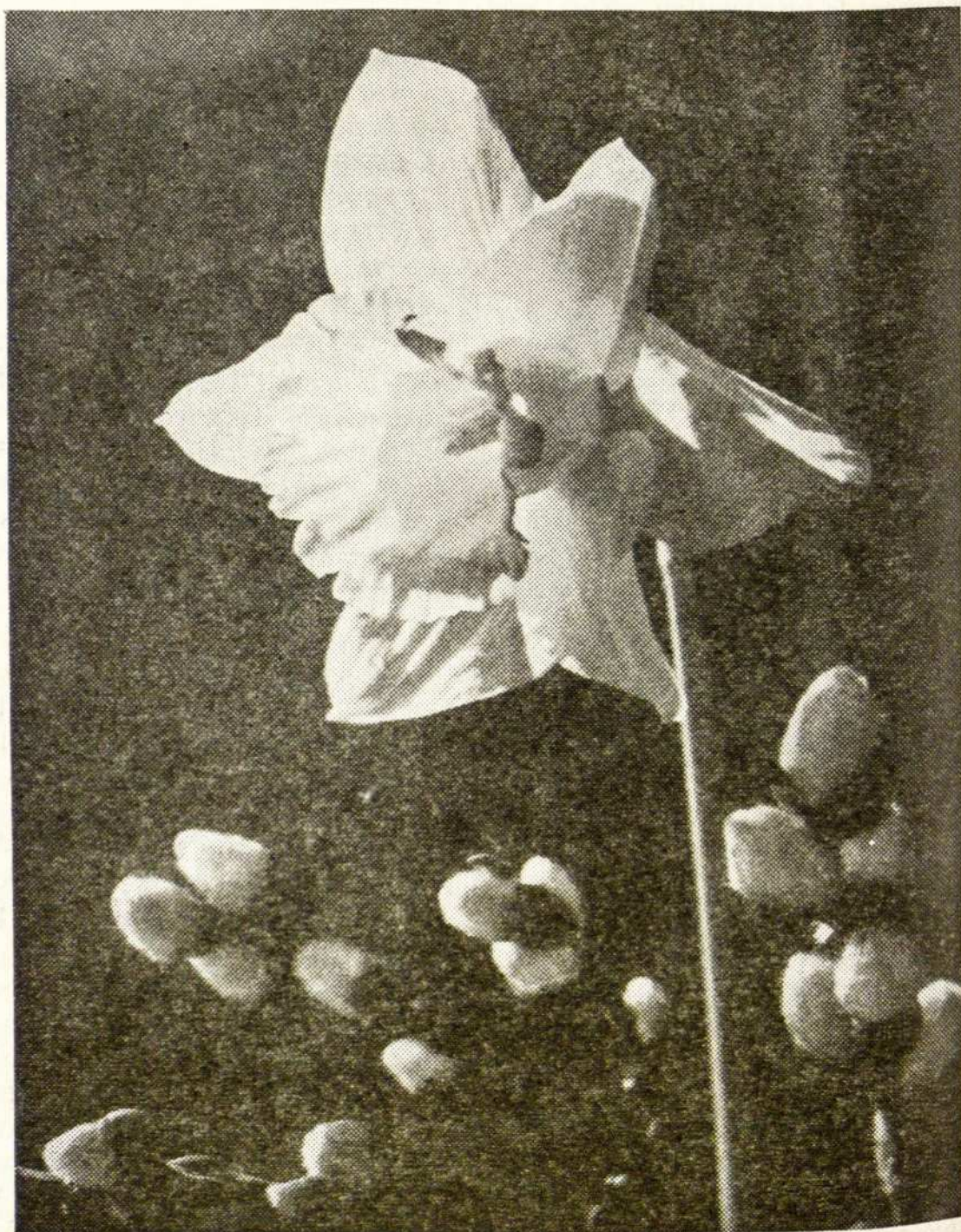
Iš jos raštų spindėte spindi gili tėvynės ir lietuviškos kultūros meilė.

Kurie knygos dar nesate skaitę, iš duodamos ištraukos apie Sekminių papročius Lietuvos kaime galėsite pajusti, kiek nuostabių, jums jau nepažįstamų, dalykų čia

labai vaizdžiai ir su meile vaizduojama.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Kazys Binkis: BALTASIS VILKAS. Pasaka. Iliustravo F. Ušinskaitė. Trijų spalvų didelio formato 36 psl. leidinys. Išleido Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Pavasario saulutėje pražydo gėlės visais žiedais

KAD GREIČIAU UŽAUGČIAU

Aš turiu dvi sesutes ir vieną broliuką. Visi už mane didesni. Jie eina į gimnaziją, aš turiu eiti į mokyklą. Todėl, kad aš maža. Vaikai rašo rašinėlį, o aš nemoku, todėl, kad aš maža. Jie važiuoja į pajūrį, o mane namie palieka. Todėl, kad aš maža. Jie pirmi perskaito Eglutę, o man net paveikslėlio neparodo. Sako, aš maža. Na, ir kada aš būsiu didelė?

Gražina Valeikaitė, II skyr. mokinė, Sao Paulo, Brazilija

IŠVYKA Į INTERLAGOS

Vieną šeštadienį pranešė mums seselės, kad bus išvyka. Visi nužiuogome ir, parėję namo, paprašėme mamyčių, kad leistų važiuoti. Kai kurioms tėvai neleido vykti išvykon, o mane leido. Aš šokinėjau iš džiaugsmo. Pasiruošusi iš vakaro šumštinius kelionei, nuėjau anksti gulti.

Iš ryto, kaip visuomet, anksti atsikėliau ir nuėjau bažnyčion mišią. Po to stojau eilėn prie omnibuso. Seselės, patikrinusios, ar visi atėjo, išpėjo mus, kad nesibartume ir nesimuštume. Važiavome dainuodami apie valandą. Sustojom nematytoj vietoj, prie didelio ežero, vardu "Interlagos". Paežerėj namukai, prie jų staliukai ir kėdytės pavėsyje, kur galima buvo pavalgyti ir pailsėti. Susėdome užkasti. Po to norėjome bėgti į vandenį maudytis, bet seselės sulaikė, liepdamos ant kranto truputį pažaisti.

Mes pradėjome suptis supuoklėmis, čiuožti nuo padarytos čiuklos, žaisti sviediniu, ratelį ir — kas ką sugalvojom.

Viena mergaitė metė sviedinį ir pataikė į laukinių bičių lizdą. Bitės kad puolė mus! Mes išsilakstėm į visas puses. Gudresnieji sulindo į vandenį, ir mes iš paskos. Taip nesulaukę seselių leidimo, pradėjome maudytis.

Maudėmės ir žaidėme, ir nepajutome, kad vakaras čia pat. Pradėjom rengtis namo ir pajutom, kad beveik visiems nugaros skauda. Ne tik jos buvo paraudusios, bet ir pasirodė pūslės.

Nenorom lipom autobusan. Grįždamos, mažiau dainavom, nes buvom nuvargę. Tik ilgą laiką nenutilo juokas. Mus juokino mūsų raudonos nosys.

Giedrė Valeikaitė, 10 m., I kl. gimnazistė, Sao Paulo, Brazilija.

VIENA DIENA MOKYKLOJE

BIRUTĖ JASUTYTĖ

Lyja. Nors vėlyvas pavasaris, bet šaltas vėjas negailestingai teškia lietaus lašus į veidą. Siaura Worcesterio miesto gatvė, įsispraudusia tarp aukštų mūrų, slenka mokiniai. Pasistatę apikakles, žiovaudami, tingiai kopia į kalną, ant kurio yra užsikraustę seni, aprūkę mokyklos pastatai. Matyti, ne vienas svajoja apie namie paliktą šiltą lovą, bet skambutis pagreitina žingsnius, nes pasivėlinti — reiškia būti paliktam po pamokų.

Prasideda kelionė braškančiais laiptais į trečią ar ketvirtą aukštą. Kol su glėbiu knygų po pažasčia ten užkopi, iš tavęs atimamas pasakutinis kvapas. Mokinys, suole susmukęs, galvoja apie keltuvą, kuriuo į viršų keliauja mokytojai.

Nespėjai atsikvėpti, ir jau čirškia skambutis: reikia galvotrūkčiais bėgti į pirmosios pamokos klasę. Iš vieno namo ketvirto aukšto į kito namo tą patį aukštą. Ir taip kelis kartus per dieną. Kai kurie galvoja, kad iš vieno namo į antrąjį reikėtų nutiesti tiltas. Kiti sako, kad lėktuvas būtų patogiau. Svajonės lieka svajonėmis, o namų darbas neparuoštas. Mokytojas su įprastu jam šaltumu dienyne pažymi nulį, o mokinys ramiai užmiega suole ir sapnuoja $(a+b)^2$.

Skambutis pažadina, ir reikia skubintis į antros klasės pamoką. Dabar miegoti neteks: tai mašinraščio pamoka. Ir taip nesiseka — vis kitą raidę atspaudi. Prailgsta, kol sulauki pamokos galo.

Trečios pamokos mokytojas dažnai netenka kantrybės, matydamas, kad neklauso jo teoremos įrodinėjimo. Jis susigalvoja naują būdą pažadinti miegaliams: pamokai įpusėjus, ima svaidyti kreidos gabaliukais į visas puses.

Ketvirtos klasės pamokoje neima miegas. Čia visuomet užtenka nuotykių. Vieną dieną iš butelio išlindo gyvatė ir visas mergaites, neišskiriant ir mokytojos, sulaipino ant suolų. Kitą dieną iš narvo ištrūko paukštis, ir visiems užteko darbo, kol sugavome. Kartais mokytoja atsineša į klasę vėžlių, vabalų ar kitokių smulkių gyvulėlių.

Po ketvirtos pamokos ateina ilgai lauktoji pietų pertrauka. Visų apetitas didelis. Kiekvienas, kiek galėdamas, skubinasi prikimšti patuštėjusį skilvį. Mat, laiko mažai.

Penktos pamokos klasės suoluose visuomet randi laikraščius. Kol mokytojas išaiškina prancūzų kalbos gramatikos taisykles, spėji perskaityti visus juokus ir sporto žinias.

Šeštoji — mankštos pamoka. Ji būtų galima pavadinti svorio numušimo pamoka. Iš visų pusių mėtom sviedinį į krepšį. Paskui reikia tris kartus apibėgti apie salę. Pagalios pakartotina komanda — gulti, stoti ir vėl gulti.

Štai ir paskutinė pamoka. Tai anglų kalbos pamoka. Tačiau pašalietis galėtų pasakyti, kad čia dainavimo klasė. Taip iš tikrųjų. Dainuojam Amerikos Himną, nes ne visi mokiniai jį moka. Mokyklos direktorius, tai sužinojęs, ir liepė per savaitę himną išmokti.

Galų gale pamokos pasibaigė. Vieni į pakalnę bėga linksmi, kiti — susitraukę, kaip ir iš ryto: šie, matyti nenumigo pakankamai per pamokas. Tačiau visi skaičiuoja dienas iki vasaros atostogų ir džiaugiasi, kad viena diena jau liko mažiau.

LEGENDA APIE TULPĘ

Vieną kartą atsitiko taip, kad motina laumė neturėjo kur paguldyti vaikų. Naktį, ieškodama jiems vietos, ji įėjo į vienos senelės darželį ir pamatė ten daug gražių tulpių. “Jos supasi, kai papučia vėjas,” jinai pagalvojo. Vieną po kito jinai sudėjo savo vaikus į tulpių taureles ir padainavo jiems lopšinę, o visi vaikučiai tuojau atsirado sapnų šalyje. Tuo tarpu senelė atėjo į darželį. Pamačiusi ją laumė, pagalvojo: “O, kad tik ji nepažadintų mano vaikučių.” Senelė nustebusi šnabždėjo: “Kaip gražiai atrodo mano tulpės šiąnakt. Koki gražūs sutvėrimai jose miega. Aš rytoj pasėsiu dar daugiau tulpių, tada mano darželis bus pilnas laumių.

Tai išgirdusi, motina laumė nusišypsojo ir mąstė: “Mes padarysim, kad tulpės augtų greitai ir gražiai”. Kasnakt laumės atėjo į daržą. Jos nudažė tulpes gražiausiais dažais ir padarė, kad jos augtų didelės. Paskui jos įpylė labai stiprių kvepalų, kurie kvepėjo labiau negu rožės.

Senelė buvo linksma ir laiminga per visas savo likusio gyvenimo dienas. Jai mirus, piktas senelis nupirko jos mažą namelį su darželiu. Jis visiškai nemėgo gėlių ir nenorėjo jų nė matyti. Jisai išrovė visas gėles ir jų vietoje pasėjo žirnių, salotų ir kukurūzų.

“Ar matei, ką jis padarė?” — klausinėjo viena kitą supykusios laumės. Dabar kiekvieną naktį jos ėjo į daržą naikinti senio daržovių. Jos šokinėjo nuo vienos salotų lysės ant kitos. Jos rovė morkas, žaisdamos jomis. Šokinėdamos, sumindžiojo žirnius ir kukurūzus. Prieš saulėtekį jos visos pranykdavo.

Senis labai supyko ir vis iš naujo sėjo savo daržoves. Bet daržovės kaip neaugo, taip neaugo.

Laumės niekad neužmiršo senutės gerumo, todėl ir dabar kiekvieną pavasarį mes randame gražiausių tulpių darželiuose. Jos pagražina pasaulį ir pradžiugina kiekvieno gero daržininko širdį.

Pagal anglišką pasaką lietuviškai parašė *Danguolė Prišmantaitė*,
Šv. Kryžiaus parapijos mokyklos trečiojo skyriaus mokinė, Chicago, Ill.

TĖVO ALFONSO BERNATONIO LAIŠKAS

Mieli vaikučiai!

Visų lietuvių vaikučių vardu, likusių Vokietijoje, noriu jums, Amerikos vaikučiams, parašyti trumpą laiškutį apie mūsų tremties vargus, mūsų bėdas ir džiaugsmus, mūsų ilgesius ir troškimus. Noriu jums, vaikučiai, parašyti, kaip pas mus Vokietijoje lietuviai vaikai lanko vargo mokyklą, kaip jie gyvena, kaip jie mokosi, kas jiems labiausiai rūpi. Jūs, be abejo, daug sužinote iš laikraščių, iš tėvelių pasakojimų, iš laiškų, kai kurie patys dar gerai prisimenate tuos laikus, kada bėgiojote po stovyklos kiemą, stovėjote eilutėje prie virtuvės ar prie drabužių sandėlio, ar sėdėjote mokyklos suole ir klausėtės apie Lietuvos upių ir miškų grožį. Bet tai visa jau taip greit prabėgo, šiandien jau gyvenate už Atlanto vandenyno, o jūsų žaidimo ir klasės draugai liko Vokietijoje.

Dabar pas mus Vokietijoje jau visai kitaip atrodo, negu tada, kai dar mus globojo Unra ar IRO. Tada mokyklos būdavo pilnos mokinių, stovyklos koplyčioj sekmadieniais galingai užtraukdavo choras, ateidavo didžiosios šventės Kalėdos ar Velykos, o su jom: ir gražios programos stovyklų salėse, tautinės šventės būdavo su iš-

rikiuotom eilėm moksleivių pradedamos ir užbaigiamos. Viso to šiandien jau nebėra. Žmonės gyvena išsklaidyti po visus Vokietijos kampus ir kampelius, tik keletas didesnių stovyklų yra likę. Barakai pilni plyšių, taip kad vėjas gali per dienas švilpti savo dainą. Ne kitaip atrodo ir mūsų vargo mokyklos. Mažas barakėlis, ar buvusio sandėlio koks nors kampas. Ne visi mokiniai ir sąsiuvinius turi, todėl atsineša kokią seną lentelę, iš vokiečių vaikų gautą. Barakėlis menkai kūrentas. Sugrižę namo, vaikučiai randa tuos pačius pilkus barakus, tą patį susirūpinusį ir pageltusį motinos veidą. Kasdien laukia ji iš užjūrio, bene parašys kas iš giminių ar pažįstamųjų laiškelių, gal atsiųs ką nors vaikučiams. Ir džiaugsmu suvirpa motinos ranka, kai atplėšia laišką, veide nušvinta naujos vilties spindulėlis: "Vaikučiai, žada štai anas kaimynas mums padėti". O kai motina iš maitinės parsiveža gerą kaimyno siųstą paketą, šeimoje tą dieną yra tartum šventė. Vėl valandėlei pamirštama visa tremties nedalia, visi džiaugiasi gauta dovana.

Negaliu nutylėti to džiaugsmo, kurį man ir mūsų vaikučiams tremtyje padarė kai kurie iš jūsų, atsiųsdami savo sutaupytus pinigėlius, kad palengvintų mūsų vaikučių vargą. Ypatingai savo duosnumu pasižymėjo Baltimorės Šv. Alfonso mokyklos mokiniai, Čikagoje Marijos Aukštesnės mokyklos mokinės ir daugybė kitų gerasirdžių vaikučių. Nekartą giliai sujaudindavo mane šitos jūsų geros širdelės. Visų sušelpusių vaikučių vardu tariau nuoširdų ačiū.

Vieną kartą lankydamasis pas vaikučius vargo mokykloje, užsiminiau, kad gera būtų vasarą kur

Mindaugas - Albertas Mačiulis — jauniausias "Eglutės" skaitytojas

1953 m. kovo mėn. 10 d.
Shenandoah, Penna.

Gerbiamas Pone,

Mūsų sūnus Mindaugas-Albertas Mačiulis, 14 mėnesių, labai myli knygas, todėl užsakome jam vieniems metams EGLUTĘ, mes jam paskaitysime ir papasakosime paveikslėlius. Už likusius pinigų nuo prenumeratos maloniai prašome įdėti laikraštėlinį jo fotografiją, kuri Tamstoms geriau patinka, didumas, kaip Tamstoms geriau išeina. Gaila, kad lietuviškų paveiksluotų knygučių nėra, turime parinkti anglišką ir pasakojame lietuviškai.

Priedas čekis \$8, tai yra jo paties sutaupos.

Liekame su pagarba

J. P. Mačiulis

110 W. Oak str.

Shenandoah, Penna.

Redakcija džiaugiasi tėvų rūpestingumu ir deda šį laišką kaip gražų pavyzdį.

nors pavažiuoti, padaryti visaros stovyklą, tai kaip šoko visi, vos galėjau nuraminti, sakydamas, kad dar teks palaukti, nes dar neturime pinigų. Bet vienas atkirto: "O Šv. Alfonso mokyklos mokiniai ar nedavė pinigų?" "Duoti tai davė ir nemažai, bet mes juk norime visos Vokietijos lietuvių vaikučius sukviesti, o jų yra apie du tūkstančiai, tai dar neužteks", teko man jiems paaiškinti. Bet mes tikime, kad ir kitų mokyklų vaikučiai padės mums ateinančią vasarą suruošti puikią stovyklėlę. Mielai pakviestume ir iš jūsų į šią mūsų stovyklėlę, bet žinome, kad didis nuotolis neleidžia, bet savo mintyse mūsų vaikučiai bus

jums už viską labai dėkingi. Jei kuris iš jūsų norėtų susirašinėti asmeniškai su kuriuo nors lietuviu vaikučiu Vokietijoje, visada galite per Lietuvių Sielovadą tai padaryti. Patarčiau tik pažymėti laiške, kiek metų rašantysis yra ir su kurio amžiaus vaikučiu norėtų susirašinėti.

Adresas: Rev. Alf. Bernatonis, (16) Dieburg, Minnefeld 33. Kapuzinerkloster, Germany.

Visų vaikučių vardu sveikinu visus "Eglutės" mažuosius skaitytojus ir linkiu visiems augti ir stiprėti ir užaugus tapti gerais tėvynės mylėtojais.

Jūsų visų

Tėvas Bernatonis, O. F. Cap.

KUR VASAROSIME? Viršutinis vaizdelis rodo mergaičių vasaros stovyklą Putnam, Conn., antrasis — berniukų stovyklą Kennebunk Port, Maine. Geresnių stovyklų nerasite. Kam tik nepertoli, jau dabar užsirašykite. Mergaičių stovyklos adresas: *Sisters of the Immaculate Conception, R. F. D. 2, Putnam, Conn.* Berniukų stovykla: *Father Superior, Franciscan Monastery, Kennebunk Port, Me.*

KNYGU LENTYNA

Mūsų skaitytojams galime pasiūlyti keletą įdomių naujų knygų:

Lietuva — tuo vardu neseniai "Sūduva" išleido A. Bendoriaus gausiai iliustruotą, beveik 200 puslapių turinčią knygą. Tai viena svarbiausių lietuviškų knygų, be kurios negalėtume kaip reikiant savo tėvynės pažinti. Tai Lietuvos geografijos knyga, kurioje rasime visas reikalingiausias žinias apie savo kraštą, apie jo žemės paviršių, kalnus, upes, ežerus, miestus ir kaimus, apie jos gyventojus, užsiėmimą, verslus, prekybą, pramonę, mokyklas, apie krašto padarytą pažangą, apie žmones ir jų kultūrą.

Ir visa tai vaizduojama ne sausais ir nuobodžiais skaičiais, bet gyvai ir patraukliai pasakojama, vaizduojama. Gražios nuotraukos papildė autoriaus žodžius. Iš knygos pajuntame gyvą Nepriklausomą Lietuvą.

Knygų leidykla "Vaga" (jos adresas: 210 Humboldt St., Brooklyn 6, N. Y.) perspausdino iš naujo seniau Lietuvoje išleistą N. Butkienės pasakėlių knygą "Vėlykų pasakos". Knygelė iliustruota. Patrauklus dail. P. Osmolskio viršelis. Graži dovanėlė jauniems skaitytojams.

Toji pat "Vaga" išspausdino antrą laidą įdomių Pulk. J. Petruičio atsiminimų knygą "Laisvę ginant". Tai tikrai įdomūs skaitymai paaugiesniesiems.

Prie tos pat rūšies knygų priklauso ir kita J. Petruičio knyga "Kaip jie mus sušaudė". Čia pasakojama apie skaudžius išgyvenimus bolševikų kalėjime ir mirties kolonoje, kai varomi kaliniai buvo žiauriai sušaudomi. Autoriui tarp lavonų pavyko išlikti gyvam, ir apie tai jis parašė knygą. Ją išleido PLB Vokietijoje Krašto Valdybos Knygų leidykla. Kaina 1.80 dol.

Ir Kolumbijoje leidžiamos lietuviškos knygos. Štai atsiųsta redakcijai paminėti O. Swett Marden išversta į lietuvių kalbą knygelė "Džiaukis gyvenimu". Duodama labai įdomių ir patrauklių pavyzdžių jaunimui. Tik lietuvių kalbos taisyklingumas truputį šlubuoja.

Grožinės literatūros mėgėjai, ypač tie knygos "rijikai", kurie pradėję skaityti, net ir valgyti užsimiršta, kol perskaito iki paskutinio puslapio, galės tikrai pasidžiaugti Česlovo Grincevičiaus "neįtikėtinų istorijų" knyga "Vidurnakčio vargonai". Ją išleido Lietuviškos Knygos Klubas Čikagoje.

Atsiųsta paminėti: Velykinis "Šv. Pranciškaus Varpelis" nr. 4, "Laiškai lietuviams" nr. 3, "The Marian" kovo mėn., "Margutis" nr. 3, "Ateitis" nr. 7 ir nr. 4, velykinis "Karys", nr. 3, Argentinoje išleistas "Laiko" sieninis kalendorius.

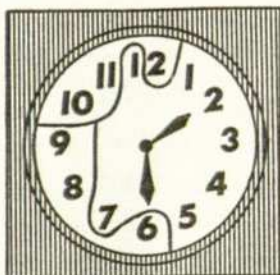
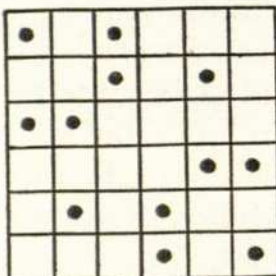
TRUPUTĮ PAGALVOK

NR. 4 UŽDAVINIŲ ATSAKYMAI

1. Žvaigždės trikampiuose vietoje taškų parašę raides, gauname: 1 Ispanija, 2 Farukas, 3 Meškiukas Rudnosiukas, 4 Komikai, 5 Anglijoje, 6 Laura Kiaulėnaitė, 7 Iranas, 8 Ike, 9 Kmitas.

2. Į langelius šitaip galite įrašyti tuos 12 taškų. Tačiau yra galimas ir kitoks tų taškų išdėstymas.

3. Laikrodžio skaitmenis linijomis taip padalome ir kiekviename skyriuje skaitmenų suma yra lygi 23.

4. Iš raidžių sudėstomi lietuviškos giesmės žodžiai: "Lietuviais esame mes gimę, lietuviais norime ir būti".

UŽDAVINIAI

1. Brūkšnelių vietoje įrašykite raides. Pirmoje eilutėje statmenai turite gauti vardą aušrininko, kuris parašė "Lietuviais esame mes gimę":

1. ----- (vardas pasakiškos būtybės, kurią nugalėjo Šv. Jurgis),
2. ----- (ūkininko įrankis),
3. ----- (kuo vertėsi daugumas lietuvių Nepriklausomoje Lietuvoje),
4. ----- (pirmoji vaiko knyga),
5. ----- (kas buvo Vydūnas),
6. ----- (Birutės dainos autorius),

7. ----- (vardas daikto, į kurį tu dabar žiūri),

8. ----- (geroji šunies ypatybė),

9. ----- (upė, Nemuno intakas),

10. ----- (laikraštis, nuo kurio išleidimo šiemet sukako 70 metų),

11. ----- (kas parašė knygą "Gedimino sapnas", kurią iliustravo dailininkas Viktoras Petavičius).

1. ----- (maldininkų lankomas Žemaitijos miestelis),

2. ----- (vieta, kur palaidotas V. Kudirka),

Uždavinys vertinamas 12 taškų. Jį sudarė *Rasa Augiūtė, Chicago, Ill.*

2. Brūkšnelių vietoje įrašykite raides. Pirmoje eilutėje statmenai turite gauti spaudos draudimo laikų didvyrių pavadinimą:

3. --- (kas parašė "Vardan Dievo" maldaknygę),

4. ----- (Lietuvos kunigaikštis),

5. ----- (vardas gėlės),

6. ----- (šiaurėje gyvenęs gyvūlys),

7. ----- (Suvalkijos miestas),

8. ----- (varnėno namelis),

9. ----- (vyskupo Baranausko gimtinė),

10. ----- (rašytojas, kuris išleido pirmuosius lietuviškus kalendorius).

Uždavinys vertinamas 10 taškų. Jį sudarė *Jurgis Augius, Chicago, Ill.*

3. Brūkšnelių vietoje įrašykite raides. Pirmoje eilutėje statmenai turime gauti Dubysos intako pavadinimą, o antroje eilutėje statmenai — kaip vadinamas tas darbas, kai daromas audekla:

1. ----- (traukinio dalis),

2. ----- (jūros šuo),

3. --- (bloga kurio nors daikto ypatybė arba trūkumas),

“Eglutės” jaunoji bendradarbė *Grožvyda Serapinaite*, savo močiutės pasakojimų prisiklausiusi, tėvelio padedama, parašė ir atsiuntė “Eglutei” įdomių pasakojimų apie žymųjį dailininką K. M. Čiurlionį. Juos netrukus išspausdinsime.

Čia ją matome tautiškais drabužiais apsirengusią. Tą tautišką apdarą praeitą pavasarį pati pasiuvo ir jai padovanojo ponė Jadvyga Kregždienė iš Brooklyno, N. Y., kaipo dovaną “už kasas, gražų straipsnelį ir sumanumą, ginant lietuvišką vardą”.

Foto: Mrs. C. Cowger, Hastings, Nebr.

4. ----- (ankštinis augalas),
5. ----- (skambantis daiktas),
7. ---- (kaip dar kitaip vadinamos grindys).

Uždavinys vertinamas 8 taškais. Jį sudarė *Rūta Daugėlaitė*, Manchester, N. H.

4. Kartą keliavo trys broliai. Atėjus vakarui, jie apsinakvojo vienoje pakelės smuklėje ir paprašė, kad rytojaus pusryčiams šeimininkė išvirtų kiaušinių. Apie rytą vyriausiasis brolis pabudo labai išalkęs. Nelaukdamas, kol kiti du broliai atsikels, jis atsiskaitė trečdalį kiaušinių ir juos suvalgė. Pasisotinęs jis atsigulė ir vėl užmigo. Tuo tarpu pabudo antrasis brolis. Jis taip pat suvalgė trečdalį kiaušinių ir atsigulęs užmigo. Po to nubudo jauniausiasis brolis. Jis taip pat atsiskaitė trečdalį likusių kiaušinių ir juos suvalgė. Rytą pabudo visi trys broliai, ir dar jiems išėjo kiaušinių po lygiai.

Po kiek kiaušinių suvalgė kiekvienas pabudęs brolis ir po kiek kiaušinių dar jiems teko rytą?

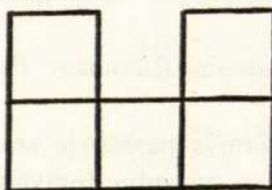
Uždavinys vertinamas 4 taškais. Jį atsiuntė *Zenonas Seliokas*, Waterbury, Conn.

5. Dvi kaimynės nešėsi į turgų po krepšį kiaušinių. Viena sako kitai: “Aš nešu

100 kiaušinių, o tu tik pusę tiek”. Bet antroji buvo skaičiusi kaimynės kiaušinius ir dėl to atkirto: “Tu neneši 100 kiaušinių, o aš nešu daugiau kaip pusę tiek, kiek tu neši. Jei nori sužinoti, kiek aš nešu, atimk 3 kiaušinius iš tų, kur tu neši, tada likusius padalink pusiau, tą pusę vėl pusiau ir tada sudėk ką gausi padalinusi ir dar pridėk tris kiaušinius, tai ir žinosi, kiek aš nešu”.

Po kiek kiaušinių nešė į turgų tuodvi moterys?

Uždavinys vertinamas 10 taškų. Jį sudarė *Adolfas Bernotas*, Waterbury, Conn.

6. Iš 16 degtukų padarykite penkis keturkampius, kaip parodyta braižinyje. Paskui perdirbkite į keturis keturkampius, pajudindami tik tris degtukus.

Uždavinys vertinamas 4 taškais. Jį sudarė *Zigmas Sadauskas*, Decatur, Ill.

7. Iš 6 degtukų padarykite keturis vienodo didumo trikampius.

Uždavinys vertinamas 3 taškais. Atsiuntė *Rimantas Karaliūnas*, Chicago, Ill.

8. Į langelius įrašyti- □
te raides: □□□

1. Raidė iš galo abėcė- □□□□□
lės, 2. Įvardis, 3 Paukš- □□□□□□□
tis, 4 Istorinis Lie- □□□□□□□□□
tuvos miestelis, 5 Jaunos moterys. Viduri-
nėje eilėje, skaitydami iš viršaus, gauname
paukščio vardą.

Uždavinys vertinamas 4 taškais. Atsiuntė *Rimvidas Grigaliūnas*, Toronto, Kanada.

ŠARADOS

1. Esu Lietuvos vienuolynas garsus. Pa-
statė mane Kristupas Pacas. Jei man dvi
pirmąsias raides nubrauksi ir priešpasku-
tinę pakeisi, galėsi vaikams dovanoti. Kas
aš esu?

2. Esu aš Lietuvos miestas prie gilaus
Nevėžio. Jeigu keturias raides nubrauksi,
po pakriaušėmis mane rasi. Kas aš esu?

3. Esu vyskupo A. Baranausko gimtinė.
Jei vieną raidę man nubrauksi, savo ran-
kose turėsi. Kas aš esu?

Kiekvienas sprendimas vertinamas po 2
taškų. Atsiuntė *Kaziukas Jankauskas*, Det-
roit, Mich.

KLAUSIMAI

Kai kuriems skaitytojams sudėtingesni
uždaviniai yra per sunkūs. Duodame eilę
atskirų klausimų, kurių atsakymai vertina-
mi po 1 tašką:

1. Didžiausias Lietuvos ežeras.
2. Giliausias Lietuvos ežeras.
3. Ežeras turintis naminio paukščio vardą.
4. Mažiausia pasaulyje respublika ir kur
ji yra.
5. Austrijos sostinė.
6. Kuriai valstybei priklauso Madagaska-
ro sala.

Tuos klausimus sugalvojo *Rimantas Rep-
šys*, Chicago, Ill.

7. Kaip vadinasi didžiausia pasaulyje sala?
8. Koks yra didžiausias pasaulio žemynas?
9. Kuri žinoma planeta yra arčiausiai prie
saulės ir kuri toliausiai?
10. Kai New Yorke yra 3 val., kuri valan-
da yra San Francisco?
11. Australijos sostinės vardas.
12. Kas yra saulė?

13. Ar kiaušinis krisdamas suduž?

Paskutinius 7 klausimus sugalvojo *Gedi-
minas Naujokaitis*, Brooklyn, N. Y.

MĮSLĖS

NR. 4 MĮSLIŲ ĮMINIMAI

1 Gyvatė ir gyvatės oda, 2 Žirnio stie-
bas, ankštis ir žirniai, 3 Lygintuvas (pro-
sas), 4 Žvaigždės ir mėnulis, 5 Raktas, 6
Dūmai rūgsta prieš liepsnai užsidegant.

1. Esu maža mergytė, turiu vieną
akytę. Kai pro plyšėlį lendu,
plaukų galiuką palieku.

2. Esu purpurinė: raudona, gelto-
na, žalia, bet niekas manęs pa-
siekti negali.

3. Aukštinė širdis, sidabrinis kūnas,
balto šilko suknelė. Mane saugo
marmurinė siena.

4. Gyvena žiemą, miršta vasarą,
auga šaknimis aukštyn.

Mįsles atsiuntė *Vitas Svalbonas*,
Brooklyn, N. Y. Atminimas verti-
namas po 2 taškus.

LAIŠKAI /

Mielas Redaktoriau,

Aš siunčiu 3 dolerius už šitų 1953 me-
tų "Eglutę". Ar negalėtumėt įdėti daugiau
į "Eglutę" Svirplio Muzikanto kelionių?
Ne tik man patinka jos, bet ir mano ma-
mai ir mano draugams. Prašau nedėti tiek
daug eilėraščių. Katinėli nu-nu-nu ar ka-
tinėli a-a-a — man visi tie eilėraščiai kaip
vienas.

Man labai patiko trumpa pasakėlė "Ko-
lumbijos vabalai ir kiti gyviai", kurią pa-
rašė Vytenis Vasyliūnas, mano geras drau-
gas. Aš jį pažinau Vokietijoje Dillingene.
Man irgi labai patiko dainelė "Pavasario
dainos", kurioms melodiją parašė Kęstu-
tis Šalučka, mano irgi geras draugas. Aš
norėčiau, kad Jūs dėtumėt daugiau pasa-
kų į "Eglutę".

Audronė Simokaitytė,

10 metų, Los Angeles, Cal.

Gerb. Eglutės Redaktoriau,

Aš labai nudžiugau, kai pamačiau Eglutėję, kad aš laimėjau antrą premiją. Aš maniau, kad ši syki atsiras daug vaikų, kurie mane pralenks. Man Eglutė visuomet sudarydavo daug džiaugsmo, kai aš ją gaudavau. Visuomet perskaitydavau ir norėdavau išspręsti visus uždavinius, bet dažniausiai aš negalėdavau visų išspręsti. tai siūsdavau, kiek išspręsdavau. Taip pat parašydavau, kas man labiausiai patikdavo.

Kitais metais pradės ir mano sesutė uždavinius spręsti. Ji dabar lanko pirmą skyrių ir moka lietuviškai skaityti. Ji visuomet perskaito visą "Eglutę".

Aš jau senokai perskaičiau knygą "Varpai skamba", kurią parašė S. Būdavas. Man ji labai, labai patiko ir norėčiau, kad išleistų antrą knygą, kur būtų aprašyta, kaip Rapoliukui sekės toliau. Gal redaktorius žino, kada tokia knyga išeis ir kaip ji vadinsis.

Linkiu Jums dar ilgai Eglutei vadovauti.
Giedrė Bajorūnaitė, Riverdale

Gerb. Pone Redaktoriau,

Aš jau seniai ruošiuos Jums atsiųsti kokį nors uždavinį, ir vis neprisirengiu, bet šiandien mes neturėjom pamokų, už tat aš ir prisiruošiau bent vieną kartą. Aš jau esu keturiolikos metų ir norėčiau žinoti, ar dar galiu dalyvauti uždavinių ir mįslių sprendimuose.

Rasa Augiūtė, Chicago, Ill.

Gerbiamas Taškų Dėde,

Mes namuose nutarėm sugalvoti naujų uždavinių. Po didelio prakaitavimo štai ir aš "sukūriau" vieną. Man tokie uždaviniai

labai patinka. Jie daug ko pamoko. Kol surandu, kol išpėju, daug knygų perversti turiu. Iš mamos negaliu išpešti, ji tik pataria kur jįškoti. Dabar lauksiu, kada išspausdinsit.

Jurgis Augius, Chicago, Ill.

Mielas Taškų Dėde,

Nors "Eglutė" ateina mano sesutės Gražinos vardu, bet jai dar per sunku spręsti uždavinius. Todėl aš jiems (sesutei ir broliukams) paskaitau "Eglutę". Ir man labai įdomu spręsti uždavinius. Todėl prašau priimti į taškų laimėtojus.

Alvydas Bičiūnas,

Aušros Vartų par. IV skyriaus mokinys,
Chicago, Ill.

Auka "Eglutei"

L. T. B. Skyriaus Valdyba East Čikagoje
"Eglutei" paremti atsiuntė 20 dolerių ir tokią laišką:

1953. 2. 9.

Gerbiamas p. Redaktoriau,

Lietuvių Tremtinių Bendruomenės Indiana Harbor, Ind., skyriaus Valdyba, suprasdama mūsų jaunimo laikraščio "Eglutė" reikšmę ir įvertindama jo darbą padedant auklėti jaunimą lietuviškoje dvasioje, iš savo kuklių pajamų skiria "Eglutei" 20 dolerių, kurią kaip dovanėlę prašome priimti.

Žaliuok, "Eglute"!

Alg. Markevičius

L. T. B. Skyriaus Valdybos vardu
1714 - 140th St., East Chicago, Ind.

Už auką ir gražius linkėjimus nuoširdžiai dėkojame!

EGLUTĖ

AR TĖVELIAI SKAITO "LIETUVIŲ DIENAS"?

Jei ne, paprašykite jų, kad jie užsisakytų šį gausiai iliustruotą žurnalą.

"Lietuvių Dienose" rasite ir jūms daug įdomių ir gražių nuotraukų iš vaikučių ir jaunimo gyvenimo visose pasaulio lietuvių kolonijose. Metams "LD" kainuoja \$4.00. Administracijos adresas: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif., USA.

